

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2017
KOLMANNEKSI LISÄTALOUSARVIOKSI

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysoosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn ehdotuksen kolmanneksi lisätalousarvioksi vuodelle 2017.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2017

Pääministeri

JUHA SIPILÄ

Valtiovarainministeri *Petteri Orpo*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan hallituksen esitys vuoden 2017 *kolmanneksi* lisätalousarvioksi.

Tuloarviot

Alkuvuoden toteutuneen kehityksen perusteella ajoneuvoveron tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi 15 milj. eurolla. Arviota muiden sekalaisien tulojen kehityksestä ehdotetaan alennettavaksi yhteensä 12 milj. eurolla. Suurin yksittäinen sekalaisia tuloja vähentävä tekijä on päästöoikeuksien huutokauppitulojen aleneminen aiemmin oletettua matalamman päästöoikeuden hinnan vuoksi.

Tasapaino ja valtionvelka

Varsinaisten tulojen 3 milj. euron lisäys ja määrärahojen 109 milj. euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2017 kolmas lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta 106 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2017 arvioidaan n. 4,5 mrd. euroa. Valtionvelan määrän vuoden 2017 lopussa arvioidaan olevan n. 107 mrd. euroa, mikä on n. 48 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Budjettitalouden tuloarviot, määrärahat ja tasapaino, milj. euroa

	2016 Tilinpäätös	2017 Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	2017 Hallituksen esitys	2017 Yhteensä
Määrärahat yhteensä (pl. valtionvelan vähentäminen)				
— Valtionvelan korot (pääluokka 36)	54 419	55 814	109	55 923
	1 521	1 358	-	1 358
Tuloarviot yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	49 538	51 434	3	51 437
— Verotulot	41 787	43 188	15	43 203
— Muut tulot	7 750	8 246	-12	8 234
Nettolainanotto ja velanhallinta (mom. 15.03.01)	2 474	4 380	106	4 486
— Nettolainanotto	2 229	4 430	106	4 536
— Velanhallinta	245	-50	-	-50

Vaalikauden kehys

Kehykseen luettavia menoja ehdotetaan lisättäväksi n. 64 milj. eurolla. Vuoden 2017 kehysmenojen taso olisi 44 846 milj. euroa.

Menokehys vuodelle 2017 oli toisen lisätalousarvion jälkeen 44 877 milj. euroa. Uudet 14 milj. euron kehysten rakennekorjaukset huomioon ottaen vuoden 2017 kehystaso on 44 891 milj. eu-

roa. Jakamattomaksi varaukseksi jää n. 45 milj. euroa, joka voidaan siirtää vuodelle 2018 käytettäväksi kertaluonteisiin menoihin, ellei se tule lisätalousarvioissa käytetyksi v. 2017.

Kehyksen hinta- ja rakennemuutokset, milj. euroa

Momentti	Asia	2017	2018	2019
26.10.21	KEJO-hankkeen uudelleenbudjetointi	1,8		
26.20.70	Ilma- ja vartioalusten uudelleenbudjetointi	4,2		
30.10.64	Ajoitusmuutos maaseutuohjelman toteutuksessa.	14,5		
30.20.47	EU-osarahoitteen ruokaketjun kehittämismäärärahan kansallista osuutta uudelleenbudjetoidaan toiselle momentille ruokaketjun kehittämiseen	0,4		
32.20.46	Laivanrakennuksen innovaatiotuen uudelleenbudjetointi	6,5		
32.20.41	Matkailu 4.0 -kokonaisuuden käynnistämisen aikaistaminen	0,8	-0,8	
32.50.64	Maksatusten tarkentuminen Suomen rakennerahasto-ohjelmassa.	-9,1		9,1
32.60.40	Ajoitusmuutos eräissä suurissa energiatukihankkeissa	9,0	-6,0	-3,0
32.60.41	Ajoitusmuutos Haminan LNG-terminaalihankkeessa	-13,8	5,5	2,8
Yhteensä		14,3	-1,3	8,9

Innovaatioiden tukeminen

Laivanrakennuksen innovaatiotukeen ehdotetaan 30,9 milj. euron lisäystä, joka mahdollistaa laivanrakennusteollisuuden panostukset innovaatioiden kehittämiseen ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamiseen. Määrärahasta 6,5 milj. euroa on aiemmin myönnetyn tuen uudelleenbudjetointia.

Innovaatorahoituskeskus Tekesin avustusten maksatuksiin ehdotetaan 40 milj. euron lisäystä, mikä johtuu julkisen tutkimustoiminnan hankkeiden maksatusten aikaistumisesta.

Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämiseen ehdotetaan 6 milj. euron lisäystä, joka aiheutuu Kimolan kanavahankkeen arvioitua suuremmista kustannuksista ja arvonnäkökohtien budjetoinnista.

Viennin edistäminen

Suomen Vientiluoton jälleenrahoituslainojen arviomäärärahaan ehdotetaan 12 milj. euron lisäystä, joka aiheutuu korko- ja valuuttakurssimuutoksista sekä lainan ennaaikaisesta takaisinmaksusta aiheutuneesta kurssitappiosta.

Panostukset digitalisaatioon

KIRADIGI on rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatiota ajava kärkihanke, jonka jatkamiseksi ehdotetaan 3,75 milj. euron rahoitusta.

Kansallisarkistolle ehdotetaan 110 000 euron määrärahaa julkisen keskitetyn sähköisen säilytys- ja arkistopalvelun suunnittelukustannuksiin.

Väestörekisterikeskukselle ehdotetaan lisättäväksi 20 milj. euron valtuus käytettäväksi sopimukseen ja muihin sitoumuksiin, joilla saataisiin käyttömääristä riippumaton kiinteä hinnoittelu julkisen hallinnon vahvan sähköisen tunnistamisen välineille, kustannusvaikutuksiltaan valtiolle v. 2018—2021 enintään 5 milj. euroa vuodessa.

Maatalous

Maatalouden vuoden 2016 ns. kriisipaketin rahoituksesta ehdotetaan kohdennettavaksi 21,0 milj. euroa kokonaan kansallisesti maksettaviin luonnonhaittakorvauksiin maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Maatalouden kannattavuuden tukemiseksi Maatilatalouden kehittämisrahastoon ehdotetaan siirrettäväksi 15 milj. euroa.

Viljelijöiden jaksamista tuetaan ehdottamalla miljoonan euron lisämäärärahaa Välitä viljelijästä-hankkeeseen.

Eläintautien, erityisesti afrikkalaisen sikaruton torjuntaa tehostaviin toimenpiteisiin ehdotetaan 0,25 milj. euron lisämäärärahaa.

Työttömyyden alentuminen

Valtion osuutta työttömyysturvan ansiopäivärahoista ehdotetaan alennettavaksi 35 milj. eurolla. Määräraharave alenee työttömyysennusteen parantumisen seurauksena.

Muuntokoulutus

Positiivista rakennemuutosta tukevaan korkeakoulutettujen muuntokoulutukseen ehdotetaan lisättäväksi 10 milj. euroa. Koulutukseen osallistuisi noin 550 opiskelijaa.

Matkailun edistäminen

Finpron valtionapuun ehdotetaan 800 000 euron lisäystä, jolla aikaistetaan Matkailu 4.0 -kärkihankkeen käynnistämistä. Lisäksi ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin ehdotetaan 90 000 euron lisämäärärahaa Kiinan paikkariippumattoman viisumikäsittelyn pilotointiin.

Eläkemenoihin liittyviä muutoksia

Valtion maksuosuutta maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkkeiden osalta ehdotetaan lisättävän yhteensä 11,6 milj. eurolla. Lisämäärärahan tarve aiheutuu osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ennakoitua suuremmasta suosiosta ja vakuutusmaksutulojen pienentymisestä.

Kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvien valtion menojen arvioidaan pienentyvän 30 milj. eurolla. Tämä aiheutuu ennakoitua pienemmistä eläketukimenoista sekä eläkkeensaajan hoitotukimenojen ja vammaistukimenojen vähentymisestä.

Sotilaseläkejärjestelmän lisäeläkemaksujen kattamiseen ehdotetaan 5,5 milj. euroa liittyen KEVA:n perimään takautuvaan lisäeläkkeeneläkemaksuun.

Maahanmuuttoon liittyvät menot

Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotetaan lisäystä 11,2 milj. euroa ennakoitua suuremman käyttäjämäärän johdosta. Lisäksi yksityisille oikeusavustajille maksettaviin korvauksiin ehdotetaan 1,6 milj. euron lisämäärärahaa mm. turvapaikanhakijoiden oikeusturvamenoihin.

Tampereen monitoimiareenan rakentaminen

Tampereen monitoimiareenan rakentamisen valtionrahoitukseen ehdotetaan myönnettäväksi rahapelite toiminnan voittovaroista yhteensä 18 milj. euroa v. 2017—2019. Vuoden 2017 osuus rahoituksesta on 7 milj. euroa.

Muita tarkistuksia

Perustettavan saamelaisasioiden Sovintokomission kuluihin ehdotetaan 200 000 euroa.

Yliopistojen valtionrahoitusta ehdotetaan lisättäväksi 5,14 milj. eurolla vuosien 2015 ja 2016 apteekkikompensointioiden tarkistamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle vastaamaan niiden maksamaa toteutunutta yhteisöveron ja apteekkimaksun määrää.

Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan luovuttamaan JM Suomi Oy:lle Helsingin kaupungin korttelissa 17105 sijaitsevista kiinteistöistä (91-17-105-1 ja 2) muodostettavat kaksi tonttia yht. noin 2 500 m² vähintään 11,44 milj. euron kauppahinnalla sekä Lumo Kodit Oy:lle em. kiinteistöistä muodostettavat kolme tonttia yht. noin 5 400 m² vähintään 19,81 milj. euron kauppahinnalla.

Energiatuen myöntämisvaltuuteen ehdotetaan 15 milj. euron lisäystä energia- ja ilmastostrategian mukaisiin investointeihin.

Valtion osuutta Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintamenoista ehdotetaan alennettavaksi 17 milj. eurolla. Alennus aiheutuu vuodelta 2015 rahastoihin kertyneistä ylijäämistä.

Rauman meriväylän valtuutta ehdotetaan lisättäväksi 1,5 milj. eurolla vedenalaisen louhittavan kallion arvioitua suuremmista määristä johtuen. Valtuus kasvaa tämän johdosta 30 milj. eurosta 31,5 milj. euroon.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta yhdistyvät vuoden 2018 alussa. Lautakunnille ehdotetaan yhteensä 0,85 milj. euron lisämäärärahaa uu-

den kirjanpitoyksikön perustamiskustannuksiin ja valitus- ja poistohakemusasioiden käsittelyn nopeuttamiseen.

Eduskunnan vuodelle 2017 hyväksymät ja nyt ehdotettavat määrärahojen muutokset pääluokittain, euroa

	Pääluokka	Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	Hallituksen esitys	Yhteensä
21.	Eduskunta	179 988 000	-	179 988 000
22.	Tasavallan presidentti	13 729 000	-	13 729 000
23.	Valtioneuvoston kanslia	221 733 000	200 000	221 933 000
24.	Ulkoasiainministeriön hallinnonala	1 083 056 000	5 867 000	1 088 923 000
25.	Oikeusministeriön hallinnonala	910 158 000	1 700 000	911 858 000
26.	Sisäministeriön hallinnonala	1 538 447 000	77 491 000	1 615 938 000
27.	Puolustusministeriön hallinnonala	2 841 668 000	6 957 000	2 848 625 000
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	17 079 406 000	-26 140 000	17 053 266 000
29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	6 779 916 000	24 172 000	6 804 088 000
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 607 323 000	65 401 000	2 672 724 000
31.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	3 270 683 000	288 000	3 270 971 000
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 076 433 000	24 512 000	3 100 945 000
33.	Sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonala	14 662 489 000	-75 150 000	14 587 339 000
35.	Ympäristöministeriön hallinnonala	191 691 000	3 750 000	195 441 000
36.	Valtionvelan korot	1 357 510 000	-	1 357 510 000
Yhteensä		55 814 230 000	109 048 000	55 923 278 000

Eduskunnan vuodelle 2017 hyväksymät ja nyt ehdotettavat tuloarvioiden muutokset osastoittain, euroa

	Osasto	Hyväksytty talousarvio (TA+LTA:t)	Hallituksen esitys	Yhteensä
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	43 188 450 000	15 000 000	43 203 450 000
12.	Sekalaiset tulot	5 308 396 000	-12 239 000	5 296 157 000
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 478 164 000	-	2 478 164 000
15.	Lainat (pl. nettolainanotto ja velan- hallinta)	459 241 000	-	459 241 000
Yhteensä	(pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	51 434 251 000	2 761 000	51 437 012 000
15.03.01	Nettolainanotto ja velanhallinta	4 379 979 000	106 287 000	4 486 266 000
Yhteensä		55 814 230 000	109 048 000	55 923 278 000

Vuoden 2017 III lisätalousarvio

TULOARVIOT

	€
Osasto 11	
11. VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	15 000 000
10. Muut verot	15 000 000
07. Ajoneuvovero, lisäystä	15 000 000
Osasto 12	
12. SEKALAISET TULOT	-12 239 000
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	4 253 000
99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot, lisäystä	4 253 000
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	7 000 000
88. Opetus- ja kulttuuriministeriön osuus rahapelitoiminnan voittovaroista, lisäystä	7 000 000

Osasto 15		11
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		508 000
10. Liikenneviraston tulot, lisäystä		508 000
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		-36 000 000
99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot, vähennystä		-36 000 000
39. Muut sekalaiset tulot		12 000 000
01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista, lisäystä .		12 000 000

Osasto 15

15. LAINAT		106 287 000
03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta		106 287 000
01. Nettolainanotto ja velanhallinta, lisäystä		106 287 000

Tuloarvioiden kokonaismäärä:

109 048 000

MÄÄRÄRAHAT

Päälukka 23	€
23. VALTIONEUVOSTON KANSLIA	200 000
01. Hallinto	200 000
01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	200 000
Päälukka 24	
24. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	5 867 000
01. Ulkoasiainhallinto	367 000
01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	257 000
74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	110 000
10. Kriisinhallinta	5 500 000
20. Suomalaisien kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	5 500 000
30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö	—
66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	—
Päälukka 25	
25. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	1 700 000
10. Tuomioistuimet ja oikeusapu	1 700 000
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha), lisäystä	1 700 000

Pääluokka 26

26. SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	77 491 000
01. Hallinto	60 258 000
01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	173 000
24. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	85 000
29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha), lisäystä	60 000 000
10. Poliisitoimi	1 792 000
21. KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	1 792 000
20. Rajavartiolaitos	4 241 000
70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v), lisäystä	4 241 000
40. Maahanmuutto	11 200 000
01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-2 808 000
21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha), lisäystä	2 808 000
63. Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha), lisäystä	11 200 000

Pääluokka 27

27. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 957 000
10. Sotilaallinen maanpuolustus	6 957 000
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-472 000
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v), lisäystä	7 429 000

Pääluokka 28

28. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	-26 140 000
20. Palvelut valtioyhteisölle	—
88. Senaatti-kiinteistöt	—

Pääluokka 29

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto	300 000
03. Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	300 000
40. Valtion alue- ja paikallishallinto	260 000
01. Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	260 000
70. Valtionhallinnon kehittäminen	-9 512 000
05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)	—
22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v), vähennystä	-9 512 000
80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	-1 538 000
30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha), lisäystä	12 000
33. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha), vähennystä	-1 550 000
92. EU ja kansainväliset järjestöt	—
69. Maksut Euroopan unionille (siirtomääräraha 3 v)	—
99. Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot	-15 650 000
97. Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha), lisäystä	150 000
98. Kassasijoitusten riskienhallinta (arviomääräraha), vähennystä	-15 800 000

Pääluokka 29

29. OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA	24 172 000
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	1 662 000
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 662 000
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	15 250 000
02. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä ...	110 000
20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	10 000 000
50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	5 140 000

Pääluokka 30

15

80. Taide ja kulttuuri	260 000
06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	—
59. Eräät avustukset Kansallisgallerialle (siirtomääräraha 3 v)	—
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden peruserärahat ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	260 000
90. Liikuntatoimi	7 000 000
50. Rahapelitoiminnan voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha), lisäystä	7 000 000

Pääluokka 30

30. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	65 401 000
10. Maaseudun kehittäminen	26 560 000
44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	—
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha), lisäystä	26 560 000
20. Maa- ja elintarviketalous	36 741 000
02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	321 000
44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	21 000 000
46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—
47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	420 000
61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	15 000 000
70. Maanmittaus ja tietovarannot	2 100 000
01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	2 100 000

Pääluokka 31

31. LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	288 000
10. Liikenneverkko	288 000
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-150 000
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	150 000
77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	288 000
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	—
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	—

Pääluokka 32

32. TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	24 512 000
01. Hallinto	2 895 000
01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	895 000
21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	2 000 000
40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	—
20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka	72 860 000
40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha), lisäystä	40 000 000
42. Innovaatiokeskittymien kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	—
46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)	30 860 000
47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset (arviomääräraha), vähennystä	-10 000 000
80. Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenrahoitustoimintaan (arviomääräraha), lisäystä	12 000 000
50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka	-15 913 000
40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	5 987 000
41. Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v), lisäystä .	800 000
42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha), lisäystä	1 800 000
43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha), vähennystä	-2 000 000

Pääluokka 33

17

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopoliittikan ohjelmiin (arviomääräraha), vähennystä	-20 000 000
65. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha), vähennystä	-2 500 000
60. Energiapolitiikka	-35 330 000
40. Energiatuki (arviomääräraha), vähennystä	-2 700 000
41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha), vähennystä ...	-13 830 000
44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha), vähennystä ...	-18 800 000

Pääluokka 33

33. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	-75 150 000
01. Hallinto	1 250 000
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	400 000
03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	450 000
06. Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	400 000
10. Perhe- ja asumiskustannusten taseus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	-17 000 000
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v), vähennystä	-17 000 000
20. Työttömyysturva	-35 000 000
50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha), vähennystä	-35 000 000
40. Eläkkeet	-18 400 000
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha), lisäystä	500 000
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha), lisäystä	11 100 000
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha), vähennystä	-30 000 000
50. Veteraanien tukeminen	-7 000 000
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha), vähennystä	-7 000 000

Pääluokka 35

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	1 000 000
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v), lisäystä	1 000 000

Pääluokka 35

35. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 750 000
20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	3 750 000
02. Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v), lisäystä	3 750 000

Määrärahojen kokonaismäärä:**109 048 000**

TULOARVIOT

Osasto 11 VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

10. Muut verot

07. Ajoneuvovero

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 15 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu alkuvuoden ennakoitua suuremmista kertymätiedoista.

2017 III lisätalousarvio	15 000 000
2017 talousarvio	1 155 000 000
2016 tilinpäätös	1 082 962 036
2015 tilinpäätös	929 984 759

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 4 253 000 euroa.

Selvitysosa: Tuloarvion muutoksesta 4 295 000 euroa aiheutuu Suomen Venäjän edustustoista saatavien viisumien käsittelymaksutulojen lisääntymisestä ja 42 000 euroa sotilaallisen kriisinhallinnan kurssitoiminnan tulojen vähenemisestä.

2017 III lisätalousarvio	4 253 000
2017 I lisätalousarvio	3 788 000
2017 talousarvio	31 103 000
2016 tilinpäätös	37 093 078
2015 tilinpäätös	50 442 915

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

88. Opetus- ja kulttuuriministeriön osuus rahapelitoiminnan voittovaroista

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu aiempina vuosina myönnettyjen valtionavustusten palautuksista sekä Tampereen monitoimiareenan rakentamiskustannusten rahoittamisesta rahastovaroja purkamalla.

2017 III lisätalousarvio	7 000 000
2017 I lisätalousarvio	6 000 000
2017 talousarvio	545 686 000
2016 tilinpäätös	543 044 183
2015 tilinpäätös	541 867 584

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

10. Liikenneviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 508 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 288 000 euroa on Helsinki—Riihimäki -hankkeen EU:n myöntämän TEN-T-tuen tulon loppumaksatusta. Loppumaksatuksesta väyläverkon kehittämisen osuutta vastaava määräraha on merkitty momentille 31.10.77. Lisäyksestä 220 000 euroa on Pesararadan suunnittelu -hankkeen tuloja Helsingin kaupungilta.

2017 III lisätalousarvio	508 000
2017 I lisätalousarvio	19 133 000
2017 talousarvio	4 145 000
2016 tilinpäätös	153 194 639
2015 tilinpäätös	17 733 922

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentilta vähennetään 36 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu päästöoikeuksien huutokauppatulojen alenemisesta aiemmin oletettua matalamman päästöoikeuden hinnan vuoksi.

2017 III lisätalousarvio	-36 000 000
2017 talousarvio	152 500 000
2016 tilinpäätös	120 589 200
2015 tilinpäätös	129 321 783

39. Muut sekalaiset tulot

01. Sakkotulot ja tulot hallinnollisista maksuseuraamuksista

Momentille arvioidaan kertyvän lisäystä 12 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu tulokertymä tietojen arvion tarkentumisesta.

2017 III lisätalousarvio	12 000 000
2017 I lisätalousarvio	-36 750 000
2017 talousarvio	193 000 000
2016 tilinpäätös	112 200 430
2015 tilinpäätös	72 938 660

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentille merkitään lisäystä 106 287 000 euroa.

Selvitysosa: Nimellisarvoiseen nettolainanottoon merkitään lisäystä 106 287 000 euroa, jolloin nimellisarvoisen nettolainanoton määrä on 4 536 266 000 euroa vuonna 2017. Velanhallinnan erät mukaan lukien nettotulojen määrä on 4 486 266 000 euroa vuonna 2017.

Tulot ja menot (milj. euroa)

Tulot	
Nimellisarvoinen nettolainanotto	4 536
Menot	
Emissiotappiot (netto)	-40
Pääomatappiot (netto)	-10
Nettotulot	4 486
2017 III lisätalousarvio	106 287 000
2017 II lisätalousarvio	-1 028 090 000
2017 I lisätalousarvio	-178 078 000
2017 talousarvio	5 586 147 000
2016 tilinpäätös	2 473 716 053
2015 tilinpäätös	4 405 769 398

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23 VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 200 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu saamelaisasioiden Sovintokomission kuluista.

2017 III lisätalousarvio	200 000
2017 I lisätalousarvio	688 000
2017 talousarvio	123 240 000
2016 tilinpäätös	125 013 000
2015 tilinpäätös	114 567 000

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 257 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 17 000 euroa on siirtoa momentilta 26.01.01 maahanmuuton erityisasiantuntijan toimikauden jatkamisesta kolmella vuodella 1.9.2017 lukien, 150 000 euroa on siirtoa momentilta 32.01.01 erityisasiantuntijan menoista Suomen pysyvässä edustustossa Genevessä ILO:n hallintoneuvoston Suomen jäsenyyden johdosta 1.9.2017 lukien ja 90 000 euroa aiheutuu Kiinan paikkariippumattoman viisumikäsitteilyn pilotointiin rekrytoitavan kuuden henkilön palkkaus-, koulutus- ja muista menoista.

2017 III lisätalousarvio	257 000
2017 I lisätalousarvio	19 000
2017 talousarvio	220 484 000
2016 tilinpäätös	224 930 000
2015 tilinpäätös	234 079 000

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 110 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Suomen Euroopan unionin pysyvän edustuston virka-asunnon peruskorjauksesta.

2017 III lisätalousarvio	110 000
2017 talousarvio	7 750 000
2016 tilinpäätös	9 900 000
2015 tilinpäätös	4 000 000

10. Kriisinhallinta

20. *Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 5 500 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot	300 000
04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	2 012 000
05.	Yhteiset menot	8 140 000
06.	Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ ALTHEA-operaatio)	990 000
08.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	3 723 000
09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintameneihin	417 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	1 166 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	21 491 000
15.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	300 000
16.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	1 830 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	11 380 000
19.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	1 014 000
20.	Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF)	166 000
22.	Sotilaseläkejärjestelmän mukaiset lisäeläkemaksut	5 500 000
Yhteensä		58 429 000

Selvitysosa: Käyttösuunnitelmaan lisätään kohta 22. Sotilaseläkejärjestelmän mukaiset lisäeläkemaksut. Lisäys aiheutuu kriisinhallintajoukkojen palkkausmenoista, joita ei ole voitu ennakolta arvioida.

Lisäys käyttösuunnitelmaan (euroa)

22.	Sotilaseläkejärjestelmän mukaiset lisäeläkemaksut	5 500 000
Yhteensä		5 500 000
2017 III lisätalousarvio		5 500 000
2017 I lisätalousarvio		3 155 000
2017 talousarvio		49 774 000
2016 tilinpäätös		56 446 000
2015 tilinpäätös		49 205 991

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	153 410 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö ¹⁾	146 039 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	53 655 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	33 460 000
5.	Humanitaarinen apu	70 500 000
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	4 800 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 100 000
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle, KePa ry:lle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle	65 000 000
9.	Korkotuki-instrumentti	6 231 000
Yhteensä		535 195 000

¹⁾ Sisältää ministeriön ja Iso-Britannian kehityspoliittisen osaston (DFID) yhteistoimintahankkeen menoja 7 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	+8 000 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	-8 000 000
Yhteensä		-

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	535 195 000
2016 tilinpäätös	504 343 000
2015 tilinpäätös	802 582 000

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 1 700 000 euroa.

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 1 500 000 euroa konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyn menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarpeesta 1 600 000 euroa aiheutuu turvapaikanhakijoiden oikeusturvamenojen kasvusta ja 100 000 euroa julkisselvityksestä aiheutuvien konkurssimenettelyn menojen kasvusta.

2017 III lisätalousarvio	1 700 000
2017 talousarvio	77 200 000
2016 tilinpäätös	75 320 580
2015 tilinpäätös	65 109 777

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 173 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahasta saa käyttää enintään 190 000 euroa Euroopan unionin yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevan yleisohjelman 2007—2013 alaisten rahastojen rahoitusoikaisujen maksamiseen siirtotalouden kuluna siltä osin, kuin on kysymys Suomen valtion lopullisesti maksettavaksi tulevista ja ns. järjestelmäoikaisuihin liittyvien sanktioiden maksamisesta aiheutuvista menoista.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 17 000 euroa siirtona momentille 24.01.01 erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin ja lisäyksenä 190 000 euroa mahdollisista Euroopan komission päätösten mukaisista rahoitusoikaisujen velvoitteista, joita ei voida katsoa kehyksen ulkopuolisiksi.

2017 III lisätalousarvio	173 000
2017 I lisätalousarvio	-3 000
2017 talousarvio	13 632 000
2016 tilinpäätös	14 647 000
2015 tilinpäätös	16 218 000

24. EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 85 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää myös Euroopan unionin yhteisvastuuta ja maahanmuuttovirtojen hallintaa koskevan yleisohjelman 2007—2013 alaisten rahastojen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätösten 575/2007/EY artiklojen 45—46 (rahoitusoikaisut), 573/2007/EY artiklojen 45—46 (rahoitusoikaisut), 574/2007/EY artiklojen 47—48 (rahoitusoikaisut) sekä neuvoston päätöksen 435/2007/EY artiklojen 43—44 (rahoitusoikaisut) mukaisiin Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen edellyttäen, että rahoitusoikaisuja ei ole mahdollista kohdistaa kansallisen rahoituksen osuuteen, eikä valtion talousarviossa ole siihen osoitettu erikseen muuta määrärahaa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu täsmentyneistä Euroopan komission päätösten mukaisista rahoitusoikaisujen velvoitteista.

2017 III lisätalousarvio	85 000
2017 I lisätalousarvio	115 000
2017 talousarvio	32 224 000
2016 tilinpäätös	47 260 000
2015 tilinpäätös	14 288 000

29. Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 60 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu siitä, että määrärahan taso on osoittautunut riittämättömäksi vastaamaan tämän hetkiseen sisäisen turvallisuuden toimintamenojen tasoon ja vastaanotto toiminnan arvonlisäverollisuuden käsittelyssä tapahtuneisiin muutoksiin.

2017 III lisätalousarvio	60 000 000
2017 talousarvio	75 000 000
2016 tilinpäätös	112 292 422
2015 tilinpäätös	80 393 632

10. Poliisitoimi

21. KEJO-hankkeen yhteiset toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 792 000 euroa.

Vuoden 2016 talousarviossa myönnetystä 12 922 000 euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 1 792 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että vuonna 2017 saa tehdä kenttäjohtojärjestelmän hankintaan tarkoitettuja lisäsitoumuksia, joista saa aiheutua valtiolle menoja enintään 1 792 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu aiemmin budjetoidun määrärahan uudelleenbudjetoinnista.

Lisävaltuus aiheutuu vuoden 2015 valtuuteen perustuvien sitoumusten jäämisestä arvioitua pienemmiksi siten, että vuoden 2016 menojen maksamiseen varattuja määrärahoja jää käyttämättä yhteensä 1 792 000 euroa.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2017 III lisätalousarvio	1 792 000
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	4 000 000
2016 tilinpäätös	12 922 000
2015 tilinpäätös	—

20. Rajavartiolaitos

70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään lisäystä 4 241 000 euroa.

Vuoden 2015 talousarviossa myönnetystä 12 310 000 euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 4 241 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu aiemmin budjetoidun määrärahan uudelleenbudjetoinnista.

Ulkovartiolaivan varustamiseen sekä kahden AB/B 412 helikopterin ja niiden varaosavaraston yhdenmukaistamiseen liittyvät viimeiset toimitukset ja maksut siirtyvät Rajavartiolaitoksesta riippumattomista syistä vuodelle 2018.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2017 III lisätalousarvio	4 241 000
2017 talousarvio	9 400 000
2016 tilinpäätös	10 996 000
2015 tilinpäätös	30 387 000

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 2 808 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on palautusta momentille 26.40.21, koska Metsälän säilöönottokeskuksen siirto osaksi valtion vastaanottokeskuksia on siirtynyt suunnitellusta vuodelle eteenpäin ja toteutuu vuoden 2018 alussa. Vuoden 2017 kustannukset maksetaan edelleen momentilta 26.40.21 palvelun ostona Helsingin kaupungilta.

2017 III lisätalousarvio	-2 808 000
2017 talousarvio	60 658 000
2016 tilinpäätös	83 786 000
2015 tilinpäätös	29 904 000

21. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 2 808 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on palautusta momentilta 26.40.01, koska Metsälän säilönottokeskuksen siirto osaksi valtion vastaanottokeskuksia on siirtynyt suunnitellusta vuodelta eteenpäin ja toteutuu vuoden 2018 alussa. Vuoden 2017 kustannukset maksetaan edelleen palvelun ostona Helsingin kaupungilta.

2017 III lisätalousarvio	2 808 000
2017 talousarvio	225 344 000
2016 tilinpäätös	529 814 155
2015 tilinpäätös	124 910 232

63. Vastaanottoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 11 200 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vastaanoton piirissä olevien henkilöiden aiempaa arviota suuremmasta määrästä.

2017 III lisätalousarvio	11 200 000
2017 I lisätalousarvio	14 900 000
2017 talousarvio	37 000 000
2016 tilinpäätös	77 618 884
2015 tilinpäätös	28 023 690

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 472 000 euroa.

Vuoden 2016 talousarviossa myönnetystä kaksivuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 6 653 000 euroa.

Valtuus

Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilausvaltuuden enimmäismäärää vähennetään 9 100 000 eurolla 29 900 000 euroon tilausvaltuuden maksatusaikaa muuttamatta.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä 7 125 000 euroa siirtona momentille 27.10.18 sekä lisäyksenä 6 653 000 euroa määrärahan uudelleenbudjetoinnista aiheutuvina menoina.

Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilausvaltuuden enimmäismäärää voidaan pienentää, koska hankinta on toteutunut suunniteltua edullisempänä. Tilausvaltuuden vuoden 2017 rahoitusosuudesta siirretään 7 125 000 euroa momentille 27.10.18 ja 1 975 000 euroa kohdennetaan muihin momentin 27.10.01 käyttöperustelujen mukaisiin toimintamenoihin.

Uudelleenbudjetointia vastaava määräraha peruutetaan, koska toimitukset ovat viivästyneet tai rahaa on vapautunut kunnossapidon tilausvaltuussidonnoista, jolloin se voidaan käyttää muihin vastaaviin hankintoihin.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Päätösosaan tehtyjen muutosten johdosta valtuustaulukko muuttuu seuraavanlaiseksi:

**Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot
(1 000 euroa)**

	2017	2018	2019	2020	2021—	Yhteensä vuodesta 2017 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Peruslentokoulutus VN-kalustolla -tilausvaltuus	3 502	2 424				5 926
Puolustusvoimien logistiikka 2013 (PVLOG 2013) -tilausvaltuus	9 750					9 750
KASI-järjestelmän ylläpito -tilausvaltuus	3 000	3 000	3 000	3 000		12 000
Vuoden 2015 toimintamenojen tilaus- valtuus	31 638	10 207				41 845
Kunnossapidon kumppanuus (Millog) -tilausvaltuus	97 214	95 559	95 131	93 897		381 801
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilaus- valtuus	12 900	15 000				27 900
Vuoden 2016 toimintamenojen tilaus- valtuus	83 916	41 892	8 986	6 380	5 600	146 774
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	241 920	168 082	107 117	103 277	5 600	625 996
Uudet tilausvaltuudet						
Vuoden 2017 toimintamenojen tilaus- valtuus	13 780	111 341	36 945	26 330	8 754	197 150
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta -tilausvaltuus	1 080	2 157	4 581	4 581		12 399
Uudet tilausvaltuudet yhteensä	14 860	113 498	41 526	30 911	8 754	209 549
Valtuudet yhteensä	256 780	281 580	148 643	134 188	14 354	835 545

2017 III lisätalousarvio	-472 000
2017 I lisätalousarvio	-10 270 000
2017 talousarvio	1 914 331 000
2016 tilinpäätös	1 899 710 000
2015 tilinpäätös	1 838 940 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään lisäystä 7 429 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 101 738 000 euroa.

Vuoden 2015 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 304 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 7 125 000 euroa on siirtoa momentilta 27.10.01 ja 304 000 euroa aiheutuu määrärahan uudelleenbudjetoinnista. Lisämääräraha kohdennetaan pääosin ilmapuolustuksen hankkeisiin sekä muihin momentin käyttöperustelujen mukaisiin menoihin.

Uudelleenbudjetointia vastaava määräraha peruutetaan, koska toimitukset ovat viivästyneet tai rahoituksen käyttö vuonna 2017 on muutoin epävarmaa.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2017 III lisätalousarvio	7 429 000
2017 I lisätalousarvio	16 753 000
2017 talousarvio	475 173 000
2016 tilinpäätös	559 617 000
2015 tilinpäätös	469 563 000

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Palvelut valtioyhteisölle

88. Senaatti-kiinteistöt

4. Valtuudet

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Senaatti-kiinteistöt oikeutetaan luovuttamaan

— JM Suomi Oy:lle omaan, perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun Helsingin kaupungissa korttelissa 17105 sijaitsevat kiinteistöistä 91-17-105-1 ja 91-17-105-2 muodostettavat kaksi tonttia yhteensä noin 2 500 m² vähintään 11,44 milj. euron kauppahinnalla sekä Senaatti-kiinteistöjen muutoin määräämin ehdoin

— Lumo Kodit Oy:lle omaan, perustettavan tai perustettavien yhtiöiden lukuun Helsingin kaupungissa korttelissa 17105 sijaitsevat kiinteistöistä 91-17-105-1 ja 91-17-105-2 muodostettavat kolme tonttia yhteensä noin 5 400 m² vähintään 19,81 milj. euron kauppahinnalla sekä Senaatti-kiinteistöjen muutoin määräämin ehdoin.

Selvitysosa: Valtuuden mukainen kiinteistövarallisuus sijaitsee Helsingin kaupungissa, Keski-Pasilan kaupunginosassa. Avoimeen tarjousmenettelyyn perustuneessa myyntiprosessissa omistusasuntotuotantoon ja vapaarahoitteiseen vuokra-asuntotuotantoon tarkoitettua kiinteistövarallisuudesta saatu ja hyväksytyksi tullut tarjous on ollut ensimmäisen myyntivaltuuskohdan mukaisten kahden tontin osalta yhteensä 11 446 050 euroa ja toisen myyntivaltuuskohdan mukaisten kolmen tontin osalta yhteensä 19 812 000 euroa. Myyntihinnat vastaavat omaisuuden käypää arvoa. Myyntihinta on sidottu kuluttajahintaindeksiin ja sitä tarkistetaan toteutuneen indeksin perusteella lopullisen kaupan toteutuessa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	—
2016 tilinpäätös	—
2015 tilinpäätös	—

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

03. Väestörekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 300 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Väestörekisterikeskus saa tehdä tunnistautumismaksuihin liittyviä sopimuksia ja muita sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2017—2021 enintään 20 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu maakuntauudistukseen liittyvistä muutoksista tietojärjestelmiin.

Valtuutta on tarkoitus käyttää sitoutumiseen, jonka seurauksena valtiolle aiheutuisi vuosina 2018—2021 menoja enintään 5 000 000 euroa vuodessa. Sopimisen tavoitteena on saada aikaan käyttömääristä riippumaton kiinteä hinnoittelu julkisen hallinnon vahvan sähköisen tunnistamisen välineille.

2017 III lisätalousarvio	300 000
2017 I lisätalousarvio	140 000
2017 talousarvio	9 620 000
2016 tilinpäätös	7 623 000
2015 tilinpäätös	7 984 000

40. Valtion alue- ja paikallishallinto

01. Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 260 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 110 000 euroa aiheutuu rahanpesun valvontarekisterin perustamis- ja kehittämismenoista ja 150 000 euroa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lisääntyneestä hakemuskäsittelyn työmäärästä.

2017 III lisätalousarvio	260 000
2017 talousarvio	53 300 000
2016 tilinpäätös	56 022 000
2015 tilinpäätös	58 499 000

70. Valtionhallinnon kehittäminen

05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukustannuksiin maakuntien väliaikaisille valmistelutoimielimille, kunnille,

kuntayhtymille ja palvelukeskuksille sekä avustusten ja oman pääoman maksamiseen palvelukeskuksille.

Selvitysosa: Perustelujen muutoksella mahdollistetaan valtionavustusten maksaminen palvelukeskusyhtiöille toiminnan alkuvaiheessa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	22 000 000
2017 talousarvio	31 300 000

22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta vähennetään 9 512 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 1 662 000 euroa on siirtoa momentille 29.01.01 valtionavustusten digitalisaatioon, 2 100 000 euroa momentille 30.70.01 ASREK-hankkeeseen, 2 000 000 euroa momentille 32.01.21 asiakaslähtöisiin lupa- ja ilmoitusprosesseihin ja 3 750 000 euroa momentille 35.20.02 Kiradigi-hankkeeseen.

2017 III lisätalousarvio	-9 512 000
2017 I lisätalousarvio	-5 560 000
2017 talousarvio	15 072 000
2016 tilinpäätös	175 000

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 12 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) perusteena olevien valtion vuoden 2017 talousarviossa arvioitujen tulojen määrän muutoksesta.

2017 III lisätalousarvio	12 000
2017 II lisätalousarvio	6 910 000
2017 I lisätalousarvio	2 168 000
2017 talousarvio	224 576 000
2016 tilinpäätös	219 560 594
2015 tilinpäätös	220 775 638

33. Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 1 550 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu siitä, että Ahvenanmaan maakunnalle palautettava vuodelta 2016 maksettu arpajaisveron määrä on ennakoitua pienempi.

2017 III lisätalousarvio	-1 550 000
2017 talousarvio	13 000 000
2016 tilinpäätös	11 104 686
2015 tilinpäätös	9 995 531

92. EU ja kansainväliset järjestöt

69. Maksut Euroopan unionille (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha muutetaan kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahää.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	1 903 000 000
2016 tilinpäätös	1 951 000 000
2015 tilinpäätös	1 805 000 000

99. Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot

97. Valtion saatavien turvaaminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 150 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu arvioitua suuremmista maksukyvyttömyysmenettelyistä aiheutuneiden kulujen maksamisesta. Suurimmat menoerät ovat olleet valtion tukemaa vuokratulolainaa saaneiden yhteisöjen konkurssipesien ja vakuuskohteiden hoidosta aiheutuneet menot.

2017 III lisätalousarvio	150 000
2017 talousarvio	150 000
2016 tilinpäätös	119 893
2015 tilinpäätös	105 757

98. Kassasijoitusten riskienhallinta (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 15 800 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu toteutuneiden riskinhallintamenojen ja korkotasokehityksen arvion tarkentumisesta.

2017 III lisätalousarvio	-15 800 000
2017 talousarvio	30 000 000
2016 tilinpäätös	40 000 000
2015 tilinpäätös	10 000 000

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 662 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 28.70.22 ja aiheutuu valtionavustusprosessin digitalisointihankekokonaisuuden käynnistämisestä.

Määrärahalla rahoitettavan hankkeen mahdolliset ylläpitomenot tai muut pysyvät menot eivät aiheuta lisämäärärahatarpeita.

2017 III lisätalousarvio	1 662 000
2017 I lisätalousarvio	-9 000
2017 talousarvio	18 021 000
2016 tilinpäätös	19 731 000
2015 tilinpäätös	20 852 000

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

02. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 110 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu julkisen keskitetyn sähköisen säilytys- ja arkistopalvelun suunnittelukustannuksista.

2017 III lisätalousarvio	110 000
2017 talousarvio	17 850 000
2016 tilinpäätös	18 045 000
2015 tilinpäätös	19 508 000

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 10 000 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 10 000 000 euroa positiivisen rakennemuutoksen korkeakoulutettujen osaajatarpeisiin vastaamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu positiivista rakennemuutosta tukevasta korkeakoulutettujen muuntokoulutuksesta. Lisämäärärahalla käynnistettävään osaavan työvoiman tarpeisiin vastaavaan muuntokoulutukseen osallistuisi kasvualueilla noin 550 opiskelijaa.

2017 III lisätalousarvio	10 000 000
2017 I lisätalousarvio	9 000 000
2017 talousarvio	91 981 000
2016 tilinpäätös	55 712 700
2015 tilinpäätös	49 837 000

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 5 140 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää 5 140 000 euroa Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston vuosien 2015 ja 2016 apteekkikompensaatioiden tarkistamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle vuosina 2015 ja 2016 apteekkiliikkeen harjoittamisesta maksetun korvauksen tarkistamisesta vastaamaan toteutunutta yhteisöveron ja apteekkimaksun määrää. Lisäyksestä 4 382 000 euroa on tarkoitettu Helsingin yliopistolle ja 758 000 euroa Itä-Suomen yliopistolle.

2017 III lisätalousarvio	5 140 000
2017 talousarvio	1 795 674 000
2016 tilinpäätös	1 828 724 570
2015 tilinpäätös	1 908 560 000

80. Taide ja kulttuuri

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että Kansallinen audiovisuaalinen instituutti saa tehdä elokuvateatteritoiminnan siirtoon liittyvän tilojen vuokraamista koskevan sopimuksen siten, että instituutin kokonaisvuokramenot ovat vuositasolla yhteensä enintään 1 479 000 euroa.

Selvitysosa: Valtuuden 49 000 euron lisäys aiheutuu valtuuteen sisältyvän kokonaisvuokramenojen enimmäismäärän korjaamisesta. Valtuuden tarkistaminen ei edellytä lisämäärärahaa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

29.80

41

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	6 080 000
2016 tilinpäätös	6 491 000
2015 tilinpäätös	6 935 000

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Muutos aiheutuu tarvittavan asiantuntijuuden varmistamisesta prosenttitaitteen periaatteen laajentamisen kärkihankkeeseen.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	8 293 000
2016 tilinpäätös	9 821 000
2015 tilinpäätös	9 298 266

59. Eräät avustukset Kansallisgallerialle (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha muutetaan kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Selvitysosa: Muutoksella varmistetaan, että Kansallisgallerialle varattu valtion vastinraha on käytettävissä pääomistusta varten toteutettavien rahankeräysten osalta rahankeräyslain muutoksen (HE 264/2016) mukaisesti vuoden 2019 loppuun.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	10 000 000
2016 tilinpäätös	10 000 000
2015 tilinpäätös	11 245 000

75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 260 000 euroa.

Lisäksi momentin käyttösuunnitelma muutetaan seuraavaksi:

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Museovirasto	799 000
2.	Suomenlinnan hoitokunta	4 360 000
Yhteensä		5 159 000

Selvitysosa: Lisämääräraha kohdennetaan käyttösuunnitelmakohtaan 2. ja sen tarve aiheutuu Suomenlinnan rakennuksiin kuuluvan Tenalji von Fersenin Myllysalin tilojen tulipalovaurioiden korjauskustannuksista sekä uuden hälytysjärjestelmän hankkimisesta.

2017 III lisätalousarvio	260 000
2017 talousarvio	4 899 000
2016 tilinpäätös	7 019 000
2015 tilinpäätös	4 099 000

90. Liikuntatoimi

50. Rahapelitoiminnan voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 7 000 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja täydennetään siten, että Tampereen monitoimiareenan rakentamiseen liittyviä sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä aiheutuu valtiolle rahapelitoiminnan voittovaroista rahoitettavia kustannuksia vuosina 2017—2019 yhteensä enintään 18 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu Tampereen monitoimiareenan rakennuskustannuksista. Lisäyksestä 4 000 000 euroa katetaan opetus- ja kulttuuriministeriölle palautuneista käyttämättömistä veikkausvoittovaroista ja 3 000 000 euroa rahapelitoiminnan rahastoiduista jakamattomista voittovaroista.

Tampereen monitoimiareena sisältää kilpa- ja harjoitusjäähallin oheistiloineen ja sen kokonaiskustannusarvio on 112 milj. euroa ilman arvonnäköveroä. Monitoimiareenan omistajana on kiinteistöyhtiö, jota myös Tampereen kaupunki rahoittaa. Tampereen monitoimiareenan liikuntarakentamisen valtiontuelle on saatu EU-komission hyväksyntä. Valtion rahoitusta hankkeelle vuonna 2018 on tarkoitus osoittaa liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista 1 milj. euroa ja jakamattomista voittovaroista 6 milj. euroa ja vuonna 2019 liikuntapaikkarakentamisen määrärahoista 3 milj. euroa ja jakamattomista voittovaroista 1 milj. euroa.

2017 III lisätalousarvio	7 000 000
2017 I lisätalousarvio	6 000 000
2017 talousarvio	154 097 000
2016 tilinpäätös	147 120 326
2015 tilinpäätös	147 993 082

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

44. Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2016 kolmannessa lisätalousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 21 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2016 kolmannessa lisätalousarviossa momentille myönnettyä määrärahaa on tarpeen käyttää maataloustuotannon toimintaedellytysten turvaamiseen osana kokonaan kansallisesti maksettavia luonnonhaittakorvauksia. Toimenpiteen toteuttamiseksi momentille 30.20.44 ehdotetaan peruutettua määrärahaa vastaavasti 21 000 000 euroa.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	—
2016 tilinpäätös	35 000 000
2015 tilinpäätös	20 000 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arvio- määräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 26 560 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu määrärahatarpeen tarkentumisesta.

Yritys- ja hanketukien maksatukset ovat tehtyihin sitoumuksiin verrattuna kasvaneet vuoden 2017 alkupuolella edellisiä ohjelmakausia huomattavasti ripeämmin. Lisäyksellä varaudutaan viimeisten menoennusteiden mukaisesti määrärahan riittävyyteen koko vuodeksi. Lisäyksessä on otettu huomioon myös ohjelmien korjaukset komissiolle raportoidun mukaisesti.

Vuoden 2017 määrärahojen arvioitu jakautuminen (milj. euroa)

Ohjelma	Talousarvio	III lisätalousarvioesitys	Yhteensä
Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma (ohjelmakausi 2014—2020) yhteensä	109,340	25,460	134,800
— josta tekninen apu	8,400	-	-
Ohjelmien korjaukset	0,100	1,100	1,200
Kaikki yhteensä	109,440	26,560	136,000
— josta EU:n rahoitusosuus	49,946	12,054	62,000
— josta valtion rahoitusosuus	59,494	14,506	74,000

2017 III lisätalousarvio	26 560 000
2017 talousarvio	109 440 000
2016 tilinpäätös	40 650 185
2015 tilinpäätös	391 010

20. Maa- ja elintarviketalous*02. Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään lisäystä 321 000 euroa.

Vuoden 2016 talousarviossa myönnetystä kaksivuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 71 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäyksestä 71 000 euroa aiheutuu määrärahan uudelleenbudjetoinnista ja on tarkoitettu käytettäväksi turkiseläinten hyvinvoinnin parantamiseen ja eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostamiseen.

Lisäyksestä 250 000 euroa on tarkoitettu eläintautien, erityisesti afrikkalaisen sikaruton, torjuntaa tehostaviin toimenpiteisiin.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2017 III lisätalousarvio	321 000
2017 talousarvio	39 941 000
2016 tilinpäätös	41 927 000
2015 tilinpäätös	41 757 000

44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 21 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on tarkoitettu käytettäväksi maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen osana kokonaan kansallisesti maksettavia luonnonhaittakorvauksia. Määrärahan lisäyksen jälkeen voidaan vuodelle 2018 luonnonhaittakorvauksiin kohdistuva tuen alenema puolittaa. Tuen maksaminen luonnonhaittakorvauksina mahdollistaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen

toimeenpanollisesti tehokkaasti ja tasapuolisesti ottaen huomioon eri tuotantosuunnat ja tukialueet.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän vuoden 2017 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

	Talousarvio	III lisätalousarvioesitys	Yhteensä
Yhteensä, josta	551 888 000	21 000 000	572 888 000
— EU-osuus	97 113 000	-	97 113 000
— valtion osuus	134 108 000	-	134 108 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava luonnonhaittakorvaus	320 667 000	21 000 000	341 667 000
2017 III lisätalousarvio			21 000 000
2017 talousarvio			551 888 000
2016 tilinpäätös			546 888 000
2015 tilinpäätös			551 888 000

46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Vuoden 2015 talousarviossa myönnetystä kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vuoden 2015 talousarviossa EU:n osarahoittamaan ruokaketjun kehittämiseen osoitetusta määrärahasta peruuntuu vuonna 2017 yhteensä 1 000 000 euroa, josta EU-osuutta on 580 000 euroa ja kansallista osuutta 420 000 euroa. Määrärahaa ei ole pystytty käyttämään täysimääräisesti, koska EU-osarahoitteisia tiedotus- ja menekinedistämishoelmia ei ole tullut odotusten mukaisesti. Peruuntuvaa kansallisen osuuden määrärahaa vastaavasti uudelleenbudjetoidaan kansalliseen ruokaketjun kehittämiseen 420 000 euroa momentille 30.20.47 käytettäväksi ruokahävikin vähentämiseen ja lähiruokasektorin kehittämiseen liittyviin toimenpiteisiin.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	500 000
2017 talousarvio	4 605 000
2016 tilinpäätös	4 305 000
2015 tilinpäätös	3 605 000

47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 420 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämääräraha käytetään toimenpiteisiin, jotka liittyvät ruokahävikin vähentämiseen ja lähiruokasektorin kehittämiseen.

2017 III lisätalousarvio	420 000
2017 I lisätalousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	4 419 000
2016 tilinpäätös	2 299 000
2015 tilinpäätös	3 909 000

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 15 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu maatalouden kannattavuustilanteen helpottamisesta.

2017 III lisätalousarvio	15 000 000
2017 I lisätalousarvio	3 000 000
2017 talousarvio	30 000 000
2016 tilinpäätös	11 000 000
2015 tilinpäätös	250 000

70. Maanmittaus ja tietovarannot

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 2 100 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 28.70.22 hallitusohjelman Digitalisoidaan julki-set palvelut -kärkihankkeeseen kuuluvan ”Sähköinen asunto-osakerekisteri (ASREK)”-hankkeen toteuttamiseen.

Määrärahalla rahoitettavan hankkeen mahdolliset ylläpitomenot tai muut pysyvät menot eivät aiheuta lisämäärärahatarpeita.

2017 III lisätalousarvio	2 100 000
2017 talousarvio	45 352 000
2016 tilinpäätös	47 929 000
2015 tilinpäätös	47 506 000

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenneverkko

20. *Perusväylänpito* (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 150 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys on siirtoa momentille 31.10.41 Seinäjoen lentoasema Oy:lle aseman ei-taloudelliseen toimintaan.

2017 III lisätalousarvio	-150 000
2017 talousarvio	1 271 950 000
2016 tilinpäätös	1 061 400 000
2015 tilinpäätös	940 702 000

41. *Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 150 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 31.10.20 Seinäjoen lentoasema Oy:lle aseman ei-taloudelliseen toimintaan.

Seinäjoen lentoasema Oy on Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolinen yksityinen lentoasema. Lentoasema on vuodesta 2016 alkaen pyrkinyt erittäin kustannustehokkaaseen toimintatapaan kevytlentoasemamallilla, joka perustuu palveluiden tuottamiseen sekä kaupalliselle että yksityiselle lentoliikenteelle tarveperusteisesti. Toimintamallin mukaan lentoasema on avoinna lentoliikenteelle ennakkotilausten mukaisesti palvellen asiakkaita vain todellisten tarpeiden mukaan. Tällä toimintamallilla on tarkoitus saada aikaan merkittäviä säästöjä lentoaseman ylläpidossa ja samalla palvella elinkeinoelämää paremmin kuin perinteisellä toimintatavalla. Merkittävä osa lentoaseman ylläpidon kustannuksista muodostuu henkilöstömenoista, joten toiminnan muuttamisella tarveperusteiseksi on merkittävä vaikutus kustannustehokkuuden lisäämiselle. Mallia voitaisiin jatkossa hyödyntää myös muilla vähäliikenteisillä maakuntakentillä. Mallin toimivuus edellyttää kuitenkin riittävää pilotointia, minkä vuoksi kertaluonteinen valtionavustus Seinäjoen lentoaseman Oy:n lennonvarmistuksen, palo- ja pelastuspalvelun sekä siviili-ilmailun turvaamisesta aiheutuviin henkilöstö- ja laitteiston huolto- ja ylläpitokuluihin on välttämätöntä.

2017 III lisätalousarvio	150 000
2017 talousarvio	1 000 000
2016 tilinpäätös	1 150 000
2015 tilinpäätös	2 340 000

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 288 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että Liikennevirasto oikeutetaan tekemään sopimuksia

1) hankkeeseen Pohjanmaan rata liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 674 000 000 euroa

2) hankkeeseen Rauman meriväylä liittyen siten, että siitä saa aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 31 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu momentille 12.31.10 tuloutetun Helsinki—Riihimäki TEN-T-tukihankkeen loppumaksatuksen väyläverkon kehittämisen osuudesta. Vastaava määräraha kohdennetaan uusien sijoitusmenomomenteilta rahoitettavien investointihankkeiden hankesuunniteluun.

Aikaisemmin päätettyjen hankkeiden valtuuksien tarkistus:

Pohjanmaan rata

Hankkeen valtuus uusitaan. Ottaen huomioon valtuuden aiempi käyttö valtuus mahdollistaa uusiin menoihin sitoutumisia vielä 6 140 000 eurolla. Sopimusvaltuuden uusimisella mahdollistetaan hankkeen loppuunsaattaminen vuoden 2018 aikana sisältäen Oulaisten liikennepaikan jatkamisen ja Oulunlahden liikennepaikan rakentamisen. Valtuuden uusiminen ei aiheuta lisämäärärahan tarvetta.

Rauman meriväylä

Rauman meriväylä -hankkeen valtuutta tarkistetaan 1,5 milj. eurolla 30 milj. eurosta 31,5 milj. euroon. Sopimusvaltuuden tarkistus aiheutuu vedenalaisen louhittavan kallion sekä poistettavien lohkkareiden arvioitua suuremmista määristä sekä pääurakkasopimuksen indeksitason arvioitua suuremmasta noususta.

2017 III lisätalousarvio	288 000
2017 I lisätalousarvio	35 012 000
2017 talousarvio	272 800 000
2016 tilinpäätös	347 729 000
2015 tilinpäätös	358 857 000

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että Viestintävirasto oikeutetaan tekemään sitoumuksia 1 143 000 eurolla laajakaistahankkeiden avustamiseen.

Selvitysosa: Laajakaistatukien hakuprosessista ja avustuksen kohteena olevien hankkeiden etenemisestä johtuen määrärahan käyttö painottuu alkuperäisistä arvioista poiketen hankkeen loppuvuosille.

Lisävaltuuden myöntäminen aiheutuu arvioitua edullisemmin toteutuneista tai peruuntuneista hankkeista. Hankkeelle myönnetty 69,5 milj. euron valtuus ei tämän johdosta muutu.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	7 643 000
2017 talousarvio	—
2016 tilinpäätös	14 296 000
2015 tilinpäätös	18 549 000

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 895 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös ohjelmakauden 2007—2013 EAKR-osarahoitteisten lainojen ja takausten ylimääräisten hallintokulujen korvaamiseen Finnvera Oyj:lle vuosien 2012—2017 osalta.

Selvitysosa: Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 1 045 000 euroa ohjelmakauden 2007—2013 EAKR-osarahoitteisten lainojen ja takausten ylimääräisten hallintokulujen korvaamiseen Finnvera Oyj:lle vuosien 2012—2017 osalta sekä vähennyksenä 150 000 euroa siirtona momentille 24.01.01 erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin.

2017 III lisätalousarvio	895 000
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	33 558 000
2016 tilinpäätös	33 559 000
2015 tilinpäätös	40 588 000

21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 28.70.22 Luvat ja valvonta -hankkeeseen.

Määrärahalla rahoitettavan hankkeen mahdolliset ylläpitomenot tai muut pysyvät menot eivät aiheuta lisämäärärahatarpeita.

2017 III lisätalousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	2 326 000
2016 tilinpäätös	2 316 000
2015 tilinpäätös	538 000

40. *Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös valtion virastojen ja laitosten hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	14 143 000
2016 tilinpäätös	13 371 000

20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

40. *Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 40 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta. Innovaatorahoituskeskus Tekesin avustusvaltuuksista kasvava osuus on sidottu uudenslaisiin rahoitusvälineisiin, joiden rahoitusytkli on aiempaa nopeampi. Rahoituksesta maksetaan ennakkona 70 %, kun taas perinteisessä rahoituksessa maksatukset perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin.

2017 III lisätalousarvio	40 000 000
2017 I lisätalousarvio	10 000 000
2017 talousarvio	274 500 000
2016 tilinpäätös	335 351 786
2015 tilinpäätös	367 194 625

42. *Innovaatiokeskittymien kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen muihin innovaatiokeskittymiä ja -ekosysteemejä tukeviin kehittämistoimenpiteisiin yrityksille ja yhteisöille, korkeakouluille, tutkimuslaitoksille, kunnille ja kuntayhtymille. Määrärahaa saa käyttää myös valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden kulutusmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Muutos mahdollistaa työ- ja elinkeinoministeriön osallistumisen innovaatiokeskittymien ja -ekosysteemien kehittämiseen yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden kanssa.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

2017 III lisätalousarvio	—
2017 I lisätalousarvio	4 000 000
2017 talousarvio	4 100 000
2016 tilinpäätös	7 024 000
2015 tilinpäätös	9 800 000

46. *Laivanrakennuksen innovaatiotuki* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 860 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää laivanrakennuksen innovaatioihin myönnettävästä valtionavustuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (364/2015) mukaisiin avustuksiin.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetystä 20 000 000 euron kolmevuotisesta siirtomäärärahasta peruutetaan 6 510 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus myöntää rekisteröidyille laivanrakennusyrityksille, laivankorjausyrityksille tai laivakonversioyrityksille uuden alustyypin kehittämiseen ja suunnitteluun, aluksen innovatiivisiin osiin, jotka voidaan erottaa aluksesta erillisinä osina sekä innovatiivisiin tuotanto-, suunnittelu- ja logistiikkamenetelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen.

Innovaatiotuen viimeinen osa maksetaan alushankkeen valmistuttua, joten vuoden 2015 määräraha ei ole enää käytettävissä, kun viimeiset tukea saaneet alushankkeet valmistuvat vuosina 2018—2019.

Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

2017 III lisätalousarvio	30 860 000
2015 tilinpäätös	20 000 000

47. *Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset* (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu ennakoitua pienemmistä valtiolle maksettavaksi tulevista Finnvera Oyj:n tappiokorvauksista.

2017 III lisätalousarvio	-10 000 000
2017 talousarvio	64 643 000
2016 tilinpäätös	36 044 150
2015 tilinpäätös	90 497 129

80. *Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenrahoitustoimintaan* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 12 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarve aiheutuu tarkentuneista korko- ja valuuttakurssimuutoksiin liittyvistä suojautumismenoista sekä lainan ennaikaisesta takaisinmaksusta aiheutuneesta kurssitappiosta.

2017 III lisätalousarvio	12 000 000
2017 talousarvio	82 462 000
2016 tilinpäätös	97 976 810
2015 tilinpäätös	505 067 841

50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

40. Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 5 987 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää Kimolan kanavan kunnostamiseen.

Selvitysosa: Lisämäärärahan tarpeesta 3 667 000 euroa aiheutuu Kimolan kanava -hankkeen arvioitua suuremmista kustannuksista ja 2 320 000 euroa arvonlisäveromenoista.

2017 III lisätalousarvio	5 987 000
2017 talousarvio	11 000 000
2016 tilinpäätös	15 000 000

41. Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 800 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu Matkailu 4.0 -kokonaisuuden käynnistämisen aikaistamisesta.

2017 III lisätalousarvio	800 000
2017 I lisätalousarvio	2 000 000
2017 talousarvio	34 130 000
2016 tilinpäätös	35 600 000
2015 tilinpäätös	52 095 000

42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 1 800 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta.

2017 III lisätalousarvio	1 800 000
2017 talousarvio	20 078 000
2016 tilinpäätös	25 149 761
2015 tilinpäätös	24 427 544

43. Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 2 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta.

2017 III lisätalousarvio	-2 000 000
2017 talousarvio	5 315 000
2016 tilinpäätös	7 004 248
2015 tilinpäätös	11 051 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesio-
politiikan ohjelmiin (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 20 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu rakennerahasto- ja ulkorajayhteistyöhankkeiden ennakoitua pienemmistä maksatuksista vuodelle 2017. Vähennyksestä 10 851 000 euroa on EU:n rakennerahastojen rahoitusosuutta ja 9 149 000 euroa valtion rahoitusosuutta.

2017 III lisätalousarvio	-20 000 000
2017 talousarvio	357 458 000
2016 tilinpäätös	240 700 953
2015 tilinpäätös	344 969 639

65. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 2 500 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu rahoituspäätösten maksatusarvioiden tarkentumisesta.

2017 III lisätalousarvio	-2 500 000
2017 talousarvio	5 000 000
2016 tilinpäätös	5 638 731
2015 tilinpäätös	5 715 826

60. Energiapolitiikka

40. Energiatuki (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 2 700 000 euroa.

Valtuus

Momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2017 saa sitoumuksia tehdä enintään 50 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Muutoksessa on otettu huomioon määrärahan 1 500 000 euron ja myöntämismäärärahan 15 000 000 euron lisäys energia- ja ilmastostrategian mukaisiin investointeihin ja määrärahan 4 200 000 euron vähennys biojalostamohankkeen peruuntumisesta sekä maksatusarvioiden tarkentumisesta johtuen.

Myöntämismäärärahan lisäyksestä arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja 1 500 000 euroa vuonna 2017, 6 000 000 euroa vuonna 2018, 3 750 000 euroa vuonna 2019, 2 250 000 euroa vuonna 2020 ja 1 500 000 euroa vuonna 2021.

2017 III lisätalousarvio	-2 700 000
2017 talousarvio	70 076 000
2016 tilinpäätös	53 572 474
2015 tilinpäätös	45 931 531

41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 13 830 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu Haminan terminaalihankkeen toteutuksen viivästymisestä. Hankkeen tuen maksatukset siirtyvät vuodelta eteenpäin vuosille 2018—2020.

2017 III lisätalousarvio	-13 830 000
2017 talousarvio	28 465 000
2016 tilinpäätös	23 610 148
2015 tilinpäätös	11 720 737

44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 18 800 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu syöttötariffijärjestelmän piirissä olevien biokaasu-, puupolttoaine- ja metsähakevoimaloiden vuosituotannon tarkistuksesta.

2017 III lisätalousarvio	-18 800 000
2017 talousarvio	273 400 000
2016 tilinpäätös	171 865 622
2015 tilinpäätös	142 398 192

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 400 000 euroa.

Selvitysosa: Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta yhdistyvät vuoden 2018 alusta. Lisämäärärahan tarve aiheutuu uuden kirjanpitoyksikön perustamiskustannuksista ja valitus- ja poistohakemusasioden käsittelyn nopeuttamisesta.

2017 III lisätalousarvio	400 000
2017 I lisätalousarvio	111 000
2017 talousarvio	2 536 000
2016 tilinpäätös	2 835 000
2015 tilinpäätös	2 730 000

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 450 000 euroa.

Selvitysosa: Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ja Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta yhdistyvät vuoden 2018 alusta. Lisämäärärahan tarve aiheutuu uuden kirjanpitoyksikön perustamiskustannuksista ja valitus- ja poistohakemusasioden käsittelyn nopeuttamisesta.

2017 III lisätalousarvio	450 000
2017 I lisätalousarvio	219 000
2017 talousarvio	5 102 000
2016 tilinpäätös	5 230 000
2015 tilinpäätös	5 510 000

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 400 000 euroa.

Lisäksi momentin perusteluja muutetaan siten, että määräraha myönnetään nettomäärärahana.

Selvitysosa: Lisämääräraha käytetään Vankiterveydenhuollon yksikön menojen kattamiseen ja talouden tasapainottamiseen.

2017 III lisätalousarvio	400 000
2017 I lisätalousarvio	120 000
2017 talousarvio	16 085 000
2016 tilinpäätös	16 522 000
2015 tilinpäätös	421 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentilta vähennetään 17 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu sairausvakuutusrahastoon, sosiaaliturvan yleisrahastoon ja kansaneläkerahastoon kertyneiden vuoden 2015 ylijäämien huomioon ottamisesta.

2017 III lisätalousarvio	-17 000 000
2017 talousarvio	348 747 000
2016 tilinpäätös	319 481 000
2015 tilinpäätös	152 300 000

20. Työttömyysturva

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 35 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys aiheutuu työttömyysasteen laskusta ja sitä seuranneesta ansiopäivärahan saajien määrän vähenemisestä.

2017 III lisätalousarvio	-35 000 000
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	1 086 000 000
2016 tilinpäätös	1 096 597 001
2015 tilinpäätös	1 083 356 791

40. Eläkkeet

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 500 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ennakoitua suuremmasta käytöstä. Eläkeuudistuksessa osa-aikaeläkkeen tilalle tullutta eläkettä on voinut käyttää 1.2.2017 lukien.

2017 III lisätalousarvio	500 000
2017 talousarvio	663 100 000
2016 tilinpäätös	645 700 000
2015 tilinpäätös	624 800 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään lisäystä 11 100 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys aiheutuu vakuutusmaksutulojen pienentymisestä ja avoinna olevien maksujen lukumäärän kasvusta.

2017 III lisätalousarvio	11 100 000
2017 I lisätalousarvio	19 600 000
2017 talousarvio	149 000 000
2016 tilinpäätös	138 000 000
2015 tilinpäätös	90 300 000

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennyksestä 10 000 000 euroa aiheutuu arvioitua pienemmistä eläketukimenoista, 16 000 000 euroa arvioitua pienemmistä eläkkeensaajien hoitotukimenoista ja 4 000 000 euroa arvioitua pienemmistä vammaistukimenoista.

2017 III lisätalousarvio	-30 000 000
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	3 612 140 000
2016 tilinpäätös	3 595 392 261
2015 tilinpäätös	3 702 561 991

50. Veteraanien tukeminen

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentilta vähennetään 7 000 000 euroa.

Selvitysosa: Vähennys johtuu menoarvion tarkentumisesta.

2017 III lisätalousarvio	-7 000 000
2017 talousarvio	104 500 000
2016 tilinpäätös	98 898 679
2015 tilinpäätös	110 688 454

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään lisäystä 1 000 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on tarkoitettu viljelijöiden jaksamisen tukemiseksi Välitä viljelijästä -hankkeeseen.

2017 III lisätalousarvio	1 000 000
2017 I lisätalousarvio	1 000 000
2017 talousarvio	16 140 000
2016 tilinpäätös	15 139 929
2015 tilinpäätös	16 139 973

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

02. Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään lisäystä 3 750 000 euroa.

Selvitysosa: Lisäys on siirtoa momentilta 28.70.22.

Määrärahalla rahoitettavan hankkeen mahdolliset ylläpitomenot tai muut pysyvät menot eivät aiheuta lisämäärärahatarpeita.

2017 III lisätalousarvio	3 750 000
2017 I lisätalousarvio	—
2017 talousarvio	4 000 000
2016 tilinpäätös	250 000